

Motion till riksdagen

1988/89:Sk443

av Olof Johansson m. fl. (c)
Skatter

1. Skatter för rättvisa och god miljö

Centerpartiet slår vakt om grundläggande krav i skattesystemet för att nå målen ökad rättvisa och god miljö.

1. Skatt ska betalas efter bärkraft
 - Höjt grundavdrag eller skattereduktion
 - Progressiv skatteskala
 - Sänkt matmoms
 - Utjämnad kommunalskatt
2. Skatt ska främja arbete och företagande
 - Sänkta marginalskatter och marginaeffekter
 - Sänkta skatter för småföretagen
 - Slopad förmögenhetsskatt på arbetande kapital i företag
3. Skatt ska gynna sparande och ett decentraliserat ägande
 - Personliga investeringskonton
4. Skatt ska styra mot en god miljö och resurshushållning
 - Höjda energi- och råvaruskatter.

2. Det svenska skattesystemets utveckling

Sett över en något längre period har det svenska skattesystemet genomgått stora och principiellt viktiga förändringar. Dessa förändringar har dock inte framstått som lika påtagliga som på många andra håll i världen. Orsaken är inte minst genomförandet i etapper under förhållandevis lång tid.

1971 års reform innebar att progressiviteten i inkomstskattesystemet skärptes. Det fick extra stora verkningar genom den höjda inflationstakten då skatteskallorna inte var indexreglerade. Marginalskatteproblemet har sedan denna tid utgjort en ständigt återkommande stötesten i bl a löneförhandlingarna.

1970-talets socialdemokratiska regeringar försökte dölja inflationseffekten genom årliga mindre justeringar av skatteskalan, dock inte motsvarande inflationens automatiska skärpningar. Det skedde i allmänhet i utbyte mot höjningar av arbetsgivaravgifterna. Den automatiska progressivitetshöjningen begränsades. I gengäld blev utrymmet för löneökningar mindre. Trots detta blev löneökningarna rekordhöga 1974-75.

Den osäkerhet som på det sättet uppstod beträffande löner och skatter eliminerades delvis när den första trepartiregeringen 1977 införde indexerad skatteskala. Det systemet accepterades dock aldrig av socialdemokra-

terna. De påföljande regeringsskiftena medförde därför fortsatt osäkerhet. Denna osäkerhet har sedan bestått, vilket bidragit till svårigheten att hålla löneökningarna på en samhällsekonomiskt acceptabel nivå.

Vid 1980-talets ingång stod det klart att — trots indexregleringen — de årliga justeringarna av skatteskalen inte heller i övrigt gav den stabilitet i det ekonomiska livet som är nödvändig för en bra ekonomisk utveckling. Marginalskatterna, det höga skattetrycket, avdragssystemet m m medförde i förening med fortsatt hög inflation stora problem ur rättvis- och rättssäkerhetssynpunkt. Skatter och inflation inbjöd till en låneekonomi, som bara kunde vara till skada för landet och enskilda. Det fanns tecken på en växande "svart" ekonomi.

På regeringen Fälldins initiativ upptogs därför 1981 överläggningar mellan partierna om en brett förankrad skattereform av mer långtgående slag. Överläggningarna omfattade både den socialdemokratiska oppositionen och de fackliga organisationerna. Den uppgörelse som till slut kom till stånd mellan centerpartiet, folkpartiet och socialdemokraterna innebar att marginalskatterna under tre år kraftigt skulle sänkas. Det maximala skatteuttaget på en inkomstökning begränsades genom införandet av ett marginalskattetak på 80 procent. Marginalskattesänkningarna kombinerades med en avdragsreform. Den inriktade sig direkt mot spekulation och låneekonomi. Skattereformen som helhet premierade därmed arbete och sparande. Alla räntor förblev avdragsgilla men skatteeffekten vid avdrag för villaräntor och andra privata räntor begränsades till högst 50 procent.

Reformen 1981/82 fick dock aldrig de avsedda positiva verkningarna fullt ut. Efter socialdemokraternas återkomst i regeringsställning 1982 bröt den nya regeringen ensidigt uppgörelsen med centerpartiet och folkpartiet. Marginalskattelättnaderna blev i praktiken med socialdemokraternas förändringar mindre än vad som hade förutsatts i den ursprungliga uppgörelsen. Socialdemokraterna passade dessutom på att samtidigt höja andra skatter. Om överenskommelsen hållits hade framför allt inkomstskatterna varit betydligt lägre idag.

När regeringen på nytt aktualiserade justeringar av skatteskalen för 1987 och 1988 begärde centerpartiet under allmänna motionstiden 1986, att även grundavdraget skulle räknas upp. Det godtogs så småningom av regeringen och en majoritet i riksdagen, vilket ledde till justeringar åren 1987 och 1988. Därigenom sänktes skattetrycket med ca 10 miljarder totalt. Fr o m 1989 års taxering är de 10 000 först intjänade kronorna skattefria. Justeringarna av inkomstskatten har därigenom på centerpartiets initiativ fått tydligare låginkomstprofil.

Utformningen av det svenska skattesystemet måste knyta an till svenska skattetraditioner, med bl a vidsträckt beskattningsrätt för kommunerna och till svensk välfärdspolitik. Det innebär bl a att skattesystemet även i fortsättningen enligt centerpartiets uppfattning måste verka omfördelande och bygga på skatt efter bärkraft.

3. Centerns skattesyn

Centerpartiet anser att följande förutsättningar och grundprinciper ska gälla för en kommande skattereform:

- Den fördelningspolitiska ambitionsnivån måste höjas. Bibehållet eller höjt grundavdrag, en rättvis kommunalskatteutjämning samt sänkt moms på mat är viktiga förslag, som kan bidra till en fördelningspolitisk inriktning. Grundprincipen skatt efter bärkraft ska gälla.
 - Finansieringen av skattereformen har även den betydelse för fördelningspolitiken. Reformen finansieras genom olika former av basbreddning främst i inkomstskattesystemet och höjd skatt på energi och råvaror. De dynamiska effekterna av en skattereform kan bedömas först när reformen genomförs.
 - Enligt centerpartiets uppfattning bör en betydande del av en skattereform finansieras med skatt på energi, råvaror samt miljöavgifter. Därigenom uppnås också viktiga miljö-, energi- och naturresurshushållningsmål.
 - Marginalskatterna ska sänkas för att stimulera arbete och sparande, minska skattekilarnas negativa effekter, minska betydelsen av eventuella obeskattade förmåner, minska skatteflykten samt öka arbetskraftens yrkesmässiga rörlighet. Målsättningen ska vara sänkt skatt för alla.
 - Lägre skattesatser och breddade skattebaser ger möjligheter till ett betydligt enklare system än i dag.
 - En strävan ska vara att göra kapitalvinstbeskattningen så neutral och enhetlig som möjligt. Kapitalbeskattningen bör inte vara lägre än skatten på arbete.
 - Enskilt ägande av aktier bör främjas framför institutionellt ägande. Det gynnar ett decentraliserat näringsliv.
 - Hushållssparandet ska stimuleras. Det sker genom sänkta marginalskatter, fortsatt skattefri avsättning till pensionssparande, men också genom införandet av personliga investeringskonton för skattefritt sparande till boende och företagande.
 - En effektivare kommunalskatteutjämning kan erhållas genom att de specialdestinerade bidragen i huvudsak överförs till detta system, men också genom att kommunalskatteutjämningen förstärks och får spela en större roll i skattereformen.
 - Sänkta skattesatser och breddad skattebas ska införas även för företagen. Särskild hänsyn måste tas till egenföretagarnas specifika förhållanden.
 - Förmögenhetsbeskattning på arbetande kapital avskaffas.
- En skattereform måste samla ett brett parlamentariskt stöd. Skattesystemet påverkar i hög grad långsiktiga beslut om sparande och investeringar. Därför måste grundläggande principer ligga fast under en lång tid och därmed ge långsiktigt stabila spelregler. Stabila spelregler får vi endast om de partier som har ställt sig bakom reformen också axlar ansvaret att genomföra den.

4. Ett reformerat skattesystem

Craven på en reformering av skattesystemet har under 1980-talet vuxit sig allt starkare. Orsakerna kan sökas i det höga skattetrycket men också i mera djupgående förändringar i samhällsförhållandena. Skattesystemet har

framförallt under 1980-talet visat en rad tecken på att inte kunna klara de uppgifter det är tänkt att fullgöra. Kravet på en mer genomgripande reformering av skattelagstiftningen är därför i dagsläget berättigat.

Centerpartiet motionerade under 1987 om en parlamentarisk utredning med syfte att åstadkomma ett förslag till nytt skattesystem. Nu arbetar fem olika utredningar med inkomstbeskattning, företagsbeskattning, indirekta skatter, energi- och råvaruskatter samt real kapitalbeskattning. De skall vara färdiga att avlämna betänkanden under våren 1989 med sikte på att ett nytt reformerat skattesystem skall kunna tas i bruk 1991.

4.1 Nuvarande skattesystem

Det nuvarande skattesystemet har en rad negativa effekter på samhällsekonomin:

För det första medför det höga skattetrycket i sig att de samhällsekonomiska förlusterna blir stora, bl a på grund av skatteflykt. Därför är det nödvändigt att få ned det totala skattetrycket. Detta måste dock ske i en sådan takt att rättvisa och välfärd inte hotas.

För det andra innehåller skattesystemet en rad inbyggda fördelningspolitiska orättvisor. Den mest uppenbara är skillnaderna i den kommunala beskattningen som bestäms mer av skillnader i kommuninnevärnarnas inkomster eller åldersstruktur, än av servicenivå och effektivitet.

För det tredje medför den höga beskattningen på arbete en rad negativa effekter:

- det sker en snedvridning bort från arbete till mer kapitalintensiva respektive mer råvaruintensiva produktionsmetoder,
- de höga marginaleffekterna lockar till att ta ut ersättningar för arbete som skattefria förmåner,
- den internationella konkurrenskraften försvagas. De höga marginaleffekterna medverkar till löneglidning och försvårar samhällsekoniskt acceptabla löneökningar,
- den småföretagsverksamhet som bedrivs som enskild firma eller handelsbolag beskattas hos ägarna. Kombinationen av hög inkomstskatt, egenavgifter och förmögenhetsskatt på i företaget arbetande kapital medför en kraftig broms på nyföretagande.

För det fjärde gynnar aktiebeskattning insitutionellt koncentrerat ägande och missgynnar ägande i hushåll. Detta faktum hotar på sikt mångfalden och därmed drivkraften i ekonomin.

För det femte är bolagsskatten konstruerad för att passa varuproducerande företag. Den privata tjänstesektorn missgynnas kraftigt.

För det sjätte skapar skattesystemet, på grund av sin komplexitet, byråkrati med onödigt höga samhällsekonomiska kostnader.

4.2 Allmän analys

De olika skatteutredningarna befinner sig nu (jan -89) i ett intensivt skede i arbetet. Det är därför inte nödvändigt att redan nu precisera sig mer än

principiellt, eftersom material över den totala effekten för hushållens ekonomi fortfarande saknas.

Mot. 1988/89
Sk443

Centerpartiet ställer sig positivt till en genomgripande skattereform byggd på sänkta marginalskatter och färre avdragsmöjligheter och andra basbreddningar. Det innebär emellertid inte att det förslag som regeringen presenterat ska genomföras. Det följer inte minst av att utredningsarbetet ännu inte är färdigt. Enbart kommunalskatt för de flesta inkomsttagare, kräver en så stor finansiering att basbreddning enbart inom inkomstskattesystemet inte räcker. Kravet på finansiering kan komma att leda till effekter och orättvisor som i dag inte riktigt framgår. Centerpartiet har därför tidigt markerat att vi inte ställer upp på reformer som innebär att sänkt skatt för höginkomsttagare betalas av låginkomsttagare.

I centerpartiets motion från januari 1988 klargjorde vi att vår ambition var att sänka inkomstskatten till nivån 45–65%. Det stora flertalet skulle därmed få en marginalskatt på 45%. Centerpartiet är inte främmande för att sänka skatterna ytterligare, förutsatt att en godtagbar finansiering kan anvisas. Den sammanlagda effekten av hela skattereformen, sänkt skatt, basbreddning, måste emellertid ha en rättviseprofil. Den som på grund av låg inkomst får låga skattesänkningar och belastas med ökade kostnader genom bl a höjd moms, måste kompenseras så att totala effekten inte blir höjd skatt. Klarar vi inte detta med nu diskuterade skattesatser på 27–33%, dvs enbart kommunalskatten för de flesta inkomsttagare, måste höginkomsttagarnas skattesänkningar begränsas.

I det här sammanhanget bör nämnas, att en skatteskala med inriktningen 27–33%, ökar möjligheterna till en rimlig och likvärdig skattesituation för egenföretagarna gentemot aktiebolag förutsatt en bolagsskatt på 30%. Blir skattsatserna högre krävs särskilda åtgärder för egenföretagarna.

Centerpartiet har konsekvent pekat på nödvändigheten av en samordning av lönerörelser och inkomstskattesänkningar. Skulle lönerna fortsätta att öka i den omfattning som nu sker blir resultatet en minskad efterfrågan på arbetskraft och därmed minskade positiva effekter.

Eftersom dynamiska effekter kan uppstå främst i kommunerna, måste dessa utnyttjas i första hand till inkomstskattereformens finansiering och till den kommunala skatteutjämningen. Dessa effekter kommer nämligen att förstärka skillnaderna mellan kommunerna, vilket för oss i centerpartiet är helt oacceptabelt. Vi återkommer till detta resonemang i avsnittet om rättvis fördelning.

Det bör markeras att stor hänsyn måste tas till samhällets behov av inkomster till den grundtrygghet som människorna har rätt att kräva (vård, omsorg, utbildning mm). Det är därför högst olämpligt att genomföra en skattereform med så kraftigt sänkta marginalskatter, att resultatet i realiteten innebär ett höjt skattetryck. Ambitionen måste vara att sänka skattetrycket. Utvecklingen inom den offentliga sektorn har därmed en avgörande betydelse för möjligheten att konsekvent kunna genomföra en reform med kraftigt sänkt statsskatt.

4.3 Kapitalbeskattning

Centerpartiet anser att det är bra med en så neutral och enhetlig kapitalbeskattning som möjligt. Vi anser att det är viktigt att åstadkomma regler för

kapitalbeskattningen som motverkar spekulaton och en felaktig styrning av kapitalet. Vi anser att kapitalbeskattningen ska vara så utformad att den stimulerar till sparande. En betydligt lägre skattesats på både kapital och arbete kan naturligtvis stimulera till ett ökat sparande. Arbete bör dock som regel inte vara hårdare beskattat än inkomst av kapital.

Centern anser att vissa avsteg från neutralitet och enhetlighet måste göras i en kommande skattereform. Även i fortsättningen måste möjligheter ges till avdrag för räntekostnader om än med en viss begränsning jämfört med tidigare. Vi behandlar detta längre fram i motionen.

4.4 Sparande

Hushållssparande är i dag på en mycket låg nivå. Det är av allra största vikt för samhällsutvecklingen att hushållen börjar spara i stället för att låna. Ett sparande ger hushållen ekonomisk trygghet. Ett sparande i egen bostad, aktier, vinstandelsfonder, studier och i eget företag ger en positiv makt- och ägandespridning i samhället. Centerpartiet anser att möjligheten till en skattefri avsättning till pensionssparande ska vara kvar. Därtill anser vi att möjligheter till ett personligt investeringskonto bör finnas, som medger ett skattefritt sparande även till boende och företagan de. Vi har tidigare skisserat hur ett sådant förslag kan vara utformat. Vi kan konstatera att det idag finns ett stort intresse för den här formen av sparande.

Centerpartiet anser att det är viktigt att aktieägandet sprids i samhället i stället för som nu koncentreras till framför allt institutionellt ägande. Vi vill därför betona att en kommande aktiebeskattning måste ta hänsyn till detta.

4.5 Beskattning av boendet

Centerpartiet har tidigare försvarat möjligheterna till avdrag för bostadsräntor. Det kommer vi att göra även i fortsättningen. De senaste åren har emellertid samhällsutvecklingen bidragit till koncentration och överhettning varvid boendekostnaderna på vissa håll i landet ökat lavinartat. Orsaken har varit bostadsbrist. Många hushåll har genom höga hyror kommit i en situation, där hyreskostnaden blivit så hög, att man har varit tvungen att låna.

Som exempel kan nämnas människors behov av egen bil för att ta sig till och från arbete, där alternativa resmöjligheter ej finns. Här finns studerande med stora studieskulder, som inte hunnit bygga upp ett eget kapital och därmed har ett fortsatt behov av att låna till eget bohag eller eget fortskaffningsmedel.

Det är därför i dagens läge svårt att hävda att människor enbart är beroende av att dra av bostadsräntor för sitt boende och sin försörjning. Vi accepterar liksom tidigare att värdet av underskottsavdragen blir mindre genom en sänkt skattesats. Det anser vi vara en riktig basbreddning, som kan mötas med motsvarande skattesänkning.

Det är viktigt att också skapa ett system där möjlighet till bostadsbyte finns oberoende av boendeform. Dagens reavinstbeskattning med olika behandling av villor och bostadsrätter måste anses vara helt felaktigt. Vi

kan inte ha ett system som binder människor för lång tid vid en viss boendeform.

Mot. 1988/89
Sk443

Utredningen om indirekta skatter prövar nu möjligheterna att bredda momsbasen. Detta kan komma att leda till ökade boendekostnader. För dem som får kraftiga skattesänkningar kommer det att finnas en ökad disponibel inkomst att betala dessa fördyringar med. Däremot kommer det att finnas stora grupper med inkomster strax över eller under den nivå, där regeringen anser att marginalskaresänkningar ska göras. Dessa människor kommer däremot inte att ha någon extra disponibel inkomst att betala dessa höjda boendekostnader med.

Ett belysande exempel är pensionärer med låg eller ingen ATP, som inte får några märkbara skattesänkningar, men som får höjda bostadskostnader. Kommunerna kommer att bli tvungna att höja det kommunala bostadstillägget och så är det offentliga ekorrhjulet i full gång igen.

När beslut om skattereformen och dess finansiering ska fattas, då krävs en totalanalys av effekterna främst på boendområdet. Summan av begränsat underskottsavdrag, eventuellt höjd fastighetsskatt och borttagande av schablonintäkt, höjd förmögenhetsskatt genom kraftigt höjda taxeringsvärden samt höjda driftskostnader på grund av breddad moms, måste bedömas i förhållande till skattesänkningar för människor i olika inkomstlagen.

Det får inte bli så att reformen leder till höjda bostads- och socialbidrag eller till mer rundgång. Det skulle innebära ökade utgifter för stat och kommun i en tid, då vi behöver minskad belastning på skattesystemet, på grund av utgifter för den offentliga sektorn. I det här sammanhanget har förmögenhetsbeskattningen sin betydelse. Regeringen borde lägga förslag om en ändring av lägsta skattefria gräns och procentsatser med tanke på de mycket stora taxeringshöjningar som kommer inom kort.

4.6 Avdrag för resor till och från arbetet

Centerpartiet anser att avdrag för resor mellan bostad och arbete ska finnas kvar. Samhället har en struktur idag, där bostäderna många gånger ligger långt från de etablerade arbetsplatserna. Föräldrar får idag ändå betala fullt för sina resor till och från daghem, som ofta ligger långt från bostaden. Vi har inte ett samhälle som tillåter många att gå till sin arbetsplats. Vi har inte heller byggt ut de kollektiva transportmedlen på ett sådan sätt att alternativ finns i de flesta fall. Vi kan inte straffa inkomsttagarna för den samhällsstruktur som den nuvarande regeringen varit med om att driva fram. Centerpartiet motsätter sig därför en basbreddning, genom att avdraget för de sk arbetsresorna tas bort eller ytterligare begränsas. Vi betraktar avdrag för resor till och från arbetet som en kostnad för intäktens förvärvande.

4.7 Grundavdrag och schablonavdrag

Grundavdraget upgår idag till 10 000 kr, dvs var och en kan ha en inkomst på 10 000 kr skattefritt. Centerpartiet har länge hävdat grundavdragets betydelse för en person med låg inkomst.

Centerpartiet har föreslagit att schablonavdraget minskas med 1 000 kr i

samband med införandet av vårdnadsbidrag. Centerpartiet har redan tidigare kritiserat schablonavdraget, då det inte alltid motsvaras av lika stora kostnader. Vi ställer oss inte avvisande till att minska schablonavdraget ytterligare i samband med skattereformen. Däremot är det viktigt att schablonavdraget gäller även för egenföretagare.

4.8 Rättvisare kommunalskatter

Kommunalskatternas ökade betydelse i samband med en stor skatteomläggning gör att en rättvisare kommunalskattebeskattning blir än mer nödvändig. Centerpartiet har i en särskild motion om kommunalskatteutjämning beskrivit ett förslag för 1990. Kommunsektorn som helhet kommer inte att förlora på skattereformen som regeringen föreslagit. Däremot kommer de redan idag stora skillnaderna mellan kommunerna att öka. Invånarnas skattekraft har en grundläggande betydelse för vilken skattelättnad de erhåller.

Hög kommunalskatt och låg skattekraft följs ofta åt. I en kommun med hög kommunalskatt krävs det betydligt större löneökningar procentuellt sett för en realinkomstökning än i en kommun med låg skatt. På samma sätt krävs det en betydligt högre procentuell inkomsthöjning för en låginkomsttagare än för en höginkomsttagare vid en kommunalskattehöjning, för att det ska resultera i en realförbättring. Höjda priser på mat och boende är lika stora oberoende av inkomststorlek. En kraftig kommunalskatteutjämning kan motverka ökade klyftor i samhället, som annars kommer att bli följden av den föreslagna skattereformen. Därför är den nödvändig.

Vi utvecklar i en särskild motion vår långsiktiga syn på ett förstärkt och stabilt system för kommunalskatteutjämning och lämnar ett provisoriskt förslag för 1990.

4.9 Sänkt skatt på mat

Sänkt matmoms har en fördelningspolitisk grund. En årlig matkostnad på 30 000 kr utgör en betydligt större andel för en person med 80 000 kr i disponibel inkomst än för den med 200 000 kr. En sänkning av matskatten på t ex 3 000 kr betyder närmare 4% av den lägre inkomsten, men endast 1,5% av den högre inkomsten. Effekten av sänkt matskatt kan jämföras med en skattereduktion lika för alla. I en kommande skattereform har därför detta förslag stor betydelse för möjligheten att ge även låginkomsttagare sänkt skatt.

Vi har tidigare visat på att den sänkta matskatten kan finansieras med höjd moms på kapitalvaror m.m. Det finns utredningsmaterial som styrker att detta ger den största fördelningspolitiska effekten.

Vårt ovannämnda krav utgår inte bara ifrån barnfamiljers behov av lägre matpriser, utan tar också hänsyn till pensionärers, studerandes och över huvudtaget låginkomsttagares behov av låga matpriser. Den insikten finns inom EG-länderna men däremot inte här i Sverige. En harmonisering i det här avseendet med EG-länderna skulle därmed innebära en rättvisare fördelning.

5. Företagsbeskattning och arbetsgivaravgifter

Mot. 1988/89
Sk443

Centerpartiet anser att långsiktiga spelregler måste sättas upp för företaget. Detta är viktigt för att investerare skall våga engagera sig i ekonomiska satsningar och ha en rimlig chans att bedöma utfallet av sin investering. Engångsskatter är en skatteform som inte svarar upp mot detta krav på långsiktighet.

Bolagsbeskattningen är proportionell och uppgår idag till 52%. Den reella skatt som företagen erlägger är dock betydligt lägre. Detta beror på att generösa reserveringsmöjligheterna, bl a lagernedskrivningar. Dessa regler har främst anpassats för varuproducerande företag. Tjänstenäringarna har missgynnats.

Centerpartiet har uppfattningen att skattesatsen för bolagsbeskattningen bör sänkas och att skattebasen breddas. Egenföretagarnas speciella situation måste särskilt beaktas. Det gäller innehavare av enskild firma och delägare i handelsbolag. Dessa beskattas enligt inkomstskatteskalen för fysiska personer, men går miste om avsättnings- och resultatutjämningsmöjligheter om en basbreddning genomförs. Någon form av reserveringsmöjlighet kommer att behövas även i framtiden för alla företagsformer. Speciella regler behövs dessutom för nystartade företags möjligheter till kapitalbildning.

Centerpartiet föreslår en omläggning av löneskatter och egenavgifter till förmån för småföretagare. Reformen finansieras i sin helhet inom avgiftssystemet. Våra förslag innebär i en första etapp en sänkning av sjukförsäkringsavgiften med 5 procentenheter på en lönesumma upp till 500 000 kr, vilket motsvarar en skattesänkning på 25 000 kr. Vidare föreslår vi att egenavgifter inte tas ut för inkomster motsvarande ett basbelopp, f n 27 900 kr. Förslagen innebär att samtliga företag med en lönesumma under 3 milj kr får en sänkning av sina arbetsgivaravgifter.

Utvecklingen har de senaste åren gått i riktning mot lindrad förmögenhetsbeskattning av i företaget arbetande kapital. Enligt vår uppfattning är det angeläget att den utvecklingen kan fortsätta. Vi föreslår att denna förmögenhetsbeskattning slopas.

Vinstdelningsskatten och löneavgiften som går till löntagarfonderna bör avskaffas. Centerpartiet utvecklar sin syn på löntagarfondsutvecklingen i en trepartimotion tillsammans med moderata samlingspartiet och folkpartiet.

6. Skatter och avgifter på miljö, energi och råvaror

Enligt centerpartiets uppfattning är det angeläget att utnyttja skatte- och avgiftsinstrumentet för att främja energi- och resurshushållning samt bättre miljö. I det kommande reformarbetet på skatteområdet bör miljöavgifterna ägnas särskild uppmärksamhet.

Centerpartiet föreslår följande riktlinjer för energibeskattningen:

- Importerade och miljökrävande energiråvaror som kol och olja åsätts en energilikformig (per energienhet lika) beskattning.
- Importerade mindre miljökrävande energikällor som naturgas skall ha

en miljörabatt och skatten bör vara hälften räknat per energienhet i jämförelse med olja.

- Inhemska bränslen inkl förnybara drivmedel skall ej beskattas.
- Undantag för likformig beskattning med olja bör kunna göras för drivmedel och en lägre beskattning accepteras om rimliga substitut saknas.
- Allt bränsle för bränslebaserad elproduktion skall beskattas på samma sätt som bränsle för värmeproduktion i syfte att stimulera ett effektivt bränsleutnyttjande.
- En särskild uranskatt skall införas.

Enligt centerpartiets mening är det nödvändigt att bättre villkor och konkurrensförhållande skapas för förnybar energi och effektivare energianvändning om en omställning och förnyelse av vårt energisystem skall kunna genomföras på ett effektivt sätt. Detta innebär bl a att skatten på importerade bränslen vid nuvarande prisnivå måste höjas så att marknaden för inhemska bränslen tryggas. Höjda skatter på energi skall enligt centerpartiets mening balanseras med sänkta skatter på arbete. Därigenom ökar inte det totala skattetrycket och näringslivets konkurrenskraft försämras inte.

6.1 Råvaruskatter

I Danmark infördes 1978 ett råvaruskattesystem som omfattar ett femtiotal råvaror. Avgiftsuttaget belastar bl a täktverksamhetsom t ex sand, grus, kalk, lera och jord. Avgiften tas ut på såväl inhemsk täktverksamhet som på importerade råvaror.

Enligt centerpartiets mening så kan råvaruskatt stimulera till återanvändning och främja teknikutvecklingen för en resurssnål produktion. I arbetet med att utforma en svensk råvaruskatt bör erfarenheterna av den danska råvaruskatten noga analyseras.

6.2 Miljöavgifter

Så som ovan sagts bör frågan om miljöavgifter ägnas särskild uppmärksamhet. Centerpartiet har i en särskild motion lagt konkreta förslag på miljöavgifter avseende utsläpp av svavel och klor. Med båda dessa avgifter är målsättningen att medverka till att utsläppen inom några år drastiskt reduceras. Denna typ av miljöavgifter skall om önskvärda resultat uppnås inte vara någon långsiktig finansieringskälla. Detsamma gäller flertalet andra aktuella miljöavgifter, med ett markant undantag och det gäller koldioxid.

I dag finns ingen känd teknik för rening av koldioxid. Samtidigt tyder mycket på att de stora koldioxidutsläppen är vårt allvarligaste miljöhot. Det finns egentligen bara två sätt att hållbart reducera koldioxidutsläppen. Det viktigaste är övergång till förnybar energi där koldioxiden ingår i det naturliga kretsloppet och det andra är effektivare energianvändning för att radikalt reducera vårt behov av fossila bränslen. En miljöavgift på koldioxid måste för att ge önskvärd effekt vara betydande.

För alla miljöavgifter gäller att de måste ges en sådan nivå att de får verklig styreffekt. För att inte den totala kostnadsbelastningen skall bli för

stor för företagen kan övervägas balanserande reducering av arbetsgivaravgifternas skattedel.

Mot. 1988/89
Sk443

7. Skattepolitiken för 1990

Först i december 1988 tog riksdagen beslut om 1989 års skatteskalor. Ett sådant förfaringsätt är naturligtvis inte bra. Det bidrar inte till stabila spelregler. Vi förväntar oss att regeringen redan i vår kommer med ett förslag till 1990 års skatteskalor.

Skatteskalan för 1989 innebär att endast inkomsttagare med en årsinkomst före avdrag om 83 000 kr och över får en skattesänkning med ungefär 3%. Vi i centerpartiet förordade därutöver en skattereduktion om 1 000 kr till alla, för att bl a låginkomsttagare och pensionärer med låg ATP skulle erhålla en skattesänkning. Detta motsatte sig majoriteten i riksdagen, varför årets skatteskala innebär en ökad klyfta mellan låg- och höginkomsttagare.

Centerpartiet vill medverka till att minska klyftorna genom att åter föreslå en skattereduktion avseende andra halvåret 1989.

Riksdagen bör nu fatta beslut som innebär att en skattereduktion på 500 kr medges redan för andra halvåret 1989 samt därefter med 1 000 kr/år.

Därest riksdagen accepterar den av oss föreslagna skattereduktionen, bör denna finansieras dels genom en höjning av skatten på olja med 300 kr/kbm och kol med 300 kr/ton (3 miljarder kr), genom införandet av en uranskatt enligt centerpartiets förslag (4 miljarder kr), samt genom lika beskattning av värme och el vid kondenskraftproduktion (0,7 miljard kr).

Centerpartiet anser att skatteskalan för 1990 ska utformas med utgångspunkt ifrån en skatteomläggning med samma omfattning och inriktning som den vi förordade för 1989. Det innebär fortsatta skattesänkningar för alla, kombinerat med fördelningspolitiska skatteåtgärder som en kraftigt förstärkt kommunalskatteutjämning och en sänkning av momsen på mat i första hand. Vi avser att återkomma till skatteskalan för 1990 i samband med regeringens proposition. Vi avser också att precis som tidigare finansiera sänkt skatt på arbete med bl a höjda avgifter och skatter på energi och råvaror.

Vid vårriksdagen framhöll centerpartiet att det största skattehotet för 1989 var hotet om höjda kommunalskatter. Enligt vår mening borde regeringen redan våren 1988 tagit kontakt med de kommunala företrädarna för en diskussion om konkreta åtgärder för att undvika kommunalskattehöjningar 1989. Nu vet vi att dessa skattehöjningar är ett faktum.

Vi ser nu en situation, där många kommuner och landsting tänjer sin ekonomi till det yttersta och tvingas till skattehöjningar. Kommunalskattehöjningar drabbar särskilt låg- och mellaninkomstgrupperna. Kommunalskatten är den tyngsta skatten för praktiskt taget alla inkomsttagare och särskilt för människor med inkomster under den nivå, där riksdagen beslutat om marginalsattesänkningar. Det är utifrån detta perspektiv redan nu helt nödvändigt med centerpartiets förslag till kommunalskatteutjämning och sänkta matpriser.

Hemställan

Mot. 1988/89
Sk443

Med stöd av det anförda hemställs att riksdagen beslutar

1. att införa en skattereduktion andra halvåret 1989 med 500 kr och med 1 000 kr för åren därefter samt hos regeringen begära förslag om finansiering genom höjd olje- och kolskatt, uranskatt och förändrad beskattning av kondenskraft enligt det anförda,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts beträffande inriktningen av skattepolitiken i övrigt för 1990,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om inriktning och målsättning för det fortsatta reformarbetet på skattepolitikens område.

Stockholm den 25 januari 1989

Olof Johansson (c)

Karl Erik Olsson (c)

Görel Thurdin (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Karin Söder (c)

Gunnar Björk (c)

Gunilla André (c)

Pär Granstedt (c)

Börje Hörnlund (c)

Karin Israelsson (c)

Agne Hansson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Larz Johansson (c)

